

ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi

Artuklu Journal of Arts and Humanities

Sahibi || Owner

Mardin Artuklu Üniversitesi adına On Behalf of Mardin Artuklu University
İbrahim Özcoşar

Dijitalleşme özel sayı editörü || Editor in Chief for Digitalization Special Issue

Sezer A. Kına

Editör yardımcıları || Vice editors

Mehmet Işık
Emre Aşılıoğlu

Sanat editörü || Editor of art

Ayla Kanbur

Beşeri bilimler editörü || Editor of humanities

Sedat Cereci

Türkçe dil editörü || Editor of Turkish language

Funda Masdar

İngilizce dil editörü || Editor of English language

Emrah Özdemir

Düzeltilen || Reader

Hande Sapmaz
Maşallah Kiliç

Tasarım ve uygulama || Design & execution

Sezer A. Kına

Yazışma adresi || Correspondence address

Mardin Artuklu Üniversitesi, Merkez Yerleşkesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Artuklu/Mardin/Türkiye, 47060
Mardin Artuklu University, Central Campus, Faculty of Fine Arts
Artuklu/Mardin/Turkey, 47060

İletişim || Contact

0090 482 213 40 02
0090 482 213 40 04 (f)
arts@artuklu.edu.tr
arts.artuklu.edu.tr

Editör kurulu || Editorial board

Celal Oktay Yalın, Maltepe Üniversitesi
Selma Köksal, Düzce Üniversitesi
Çağrı Bulut, Yaşar Üniversitesi
Mehtap Hisarcıklılar, Coventry University
Şakir Eşitti, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Şefik Özcan, Mardin Artuklu Üniversitesi
Yıldız Ersağdıç, Dokuz Eylül Üniversitesi
Kutlu Güreli, Mardin Artuklu Üniversitesi.
Başak Kaptan, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Gulshen Sakhatova, Göttingen University

Danışma kurulu || Advisory board

Maria Dolores Notari Abad, Superior Ceramic School of Alcora
Paul Gwynne, The American University of Rome
Manuela Maria Fernandes Penafria, University of Beira Interior
Serdar Yılmaz, Balıkesir Üniversitesi
Kezban Sönmez, Akdeniz Üniversitesi
Nesrin Yeşilmen, Mardin Artuklu Üniversitesi
Semih Büyükkol, Akdeniz Üniversitesi
Serap Emmungil Karamanoğlu, Hacettepe Üniversitesi
Seniha Ünay Selçuk, Düzce Üniversitesi
Evrin Özlem Kavcar, Mardin Artuklu Üniversitesi
Rahman Işık Sarıalioğlu, Mardin Artuklu Üniversitesi
Dilaver Bayındır, Dokuz Eylül Üniversitesi

ARTS, hakemli akademik dergidir. Yılda iki kez, Şubat ve Eylül aylarında dijital ortamda yayımlanır. Editörlerin kararıyla ek ve özel sayılar çıkarılabilir.

ARTS is a peer-reviewed academic journal. It is published digitally twice a year, in February and September. Additional and special issues may be issued at the discretion of the editors.

ARTS, ULAKBİM tarafından taranan TR Dizin dergi listesi ile EBSCO tarafından taranan Central & Eastern European Academic Source Database listesinde yer almaktadır.

ARTS is included in the TR Dizin journal list indexed by ULAKBİM and the Central & Eastern European Academic Source Database list indexed by EBSCO.

ARTS, Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

ARTS is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

İçindekiler || Contents

Editörden || From the editor

Sezer A. Kına'nın takdimi

Preface from Sezer A. Kına

5

Araştırma makalesi || Research article

Vertical screen in the digital world: New narrative form of vertical short films

Dijital dünyada dikey ekran: Dikey kısa filmlerin yeni anlatı biçimi

Özgür Çalışkan

9

Güvencesizleşmenin sembolik inkârı olarak sosyal medya pratikleri: Beyaz yakalı profesyonel kültürüne LinkedIn üzerinden bir bakış

Social media practices as symbolic denial of precarity: An overview of the white-collar professional culture on LinkedIn

Ufuk Gürbüzdal

27

Çağdaş sanat izleyicisinin tepkiselliği ve Jens Haaning'in *Parayı Al ve Kaç* örneği

Reactiveness of contemporary art audiences and an instance: Jens Haaning's *Take the Money and Run*

Elif Dastarlı

57

Katılımcı kültür ve transmedya anlatıyı dijital oyun üzerinden tartışmak

Discussing participatory culture and transmedia storytelling through the digital game

Zeynep Özarslan ve Berru Perdahcı

79

Kurgusal mekânın bilimsel ve felsefi boyutları: *The Animatrix – The Second Renaissance* bölümüne metaverse çerçevesinden bakmak

Scientific and philosophical dimensions of fictional space: Analysing *The Animatrix – The Second Renaissance* episode through metaverse

Burcu Yıldırım ve İ. Emre Kavut

115

Yeni medya sanatında Göbeklitepe'nin yorumlanması

Interpretation of Göbeklitepe in new media art

Demet Albayrak ve Funda Kurak Açıcı

145

Sanatta ve müzelerde dijital dönüşüm

Digital transformation in art and museums

Adil Küçükosman ve İlkay Canan Okkalı

173

Sezer A. Kına'nın takdimi

Preface from Sezer A. Kına

Merhaba,

ARTS'ın takdim ettiğim bu özel sayısı, dijitalleşme başlığıyla çıkıyor. Kitlesele bir fenomen olarak dijitalleşmenin, toplumsal yaşamın tüm yapısal düzlemlerinde belirgin niteliğinin giderek daha fazla açığa çıkması, bu sayının fikrî tasarımının ardındaki temel motivasyonu oluşturuyor. Dijitalleşmenin akademik, sanatsal, tecimsel, sınaî ve sair düzeyde nesnel niteliği, genel olarak konvansiyonel kabullerin ve işleyiş pratiklerinin güncellenmesi zorunluluğunu hatırlattığı gibi, özelde sanatsal – medyatik üretimin örgütlenmesindeki ve dağıtımının yaygınlaşmasındaki özgül ağırlığını gün geçtikçe artırıyor. Bu özel sayının çağrısında dijitalleşmenin “disiplinlerötesi bir uğrak” addedilmesi de buradan kaynaklanıyor.

Dijitalleşme fenomeninin yaygın, kümülatif ve sınır tanımaz görünüşleri, sosyal, beşeri ve sanatsal her akademik disiplinin kanonik kabullerini ya sönmüslendiriyor ya da bunları konjonktürel açılımlardan beslenmeye itiyor. Böylece dijitalleşme, disiplinler bağları aşan konumunu sağlamlaştırıyor, salt bir alanın sınırına girmiyor ve hem akademik hem de sanatsal bir “uğrak” olarak karşımıza çıkıyor. Bu doğrultuda ARTS'ın dijitalleşme özel sayısı, diğere toplumsal fenomenlere olduğu gibi dijitalleşmeye de belirlenimci bakmaktan imtina eden, dijital önadlı her olgunun, olayın ve oluşun ilişkisel olarak değerlendirilmesi gerektiğini tasdikleyen ve bu doğrultuda bir düşünsel çerçeveyi ortaya koyan yedi çalışmayı içeriyor.

İlk çalışmada Anadolu Üniversitesi'nden Özgür Çalışkan, sinemanın, tekniğın olanaklarının gelişimine paralel olarak şekillenen dinamik mevcudiyetinin ve film üretiminde öncelikle araçsal, dolayısıyla da içerik bazlı değışen minvalin izini oldukça isabetli bir yerden sürüyor: Dijital dünyada dikey ekran. Dikey ekranlı akıllı cihazların iletişimsel işlevlerinin sinematik üretimle perçinlendiğı mevcut durum, Çalışkan'ın da yaptığı türden anlatı, çerçeveleme tekniğı ve kamera hareketi bağlamında dijital dönüşümün kısa film alanına ilişkin yansımalarını odağı alan incelemeleri özgün kılıyor.

Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nden Ufuk Gürbüzdal'ın hazırladığı ikinci çalışma, hem ilişkisel bir toplumbilim çözümlemesi olarak hem de odağını katılımcı sosyal ağlara yönelterek sayının davetine son derece uygun bir icabet sunuyor. Yeni orta sınıfın niceliksel olarak önemli bir kısmını teşkil eden beyaz yakalıların “profesyonel kültür” uyuşumlarını, LinkedIn ağı üzerinden, bu ağa ilişkin Ekşi Sözlük girdi metinlerini veri sayarak tartışıyor. Böylece beyaz yakalıların sembolik temsillerini irdelıyor ve bunların nesnel toplumsal koşullarına yönelik öznel değerlendirmeleri serimliyor.

Sayının üçüncü çalışmasında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden Elif Dastarlı, yirminci yüzyıl başlarında tepkisel avangart sanatla yaygınlaşan türden enstatif eserlerin sanat çevrelerinden aldığı eleştirilerin dijital çağda internet gazeteleri ve sosyal ağlar aracılığıyla yeni kitlesel karşılıklar deneyimlediğini hatırlatıyor. Dastarlı, çalışmasında Jens Haaning'in *Take the Money and Run* örneğini incelerken, sıradan hayatların basit eylemliliğinin sanatsal niteliğine gelen tepkilerin esasında bu sanat-eleştiri formunun üretimini örgütlenmesindeki temel ereğe paralellik taşıdığını açıklıyor.

Çukurova Üniversitesi'nden Zeynep Özarslan ve Berru Perdahcı tarafından hazırlanan dördüncü çalışmada, transmedya anlatısının sunduğu çok yönlülük, etkileşim ve üre-tüketici emek; Valorant oyunu üzerinden çözümleniyor. Transmedya hikâye anlatımının durum çalışması metodolojisiyle incelendiği çalışma, oyunu oynayan hayranların oyunla ilgili içeriklerine yani performanslarına ve oyun şirketinin bu içerikleri oyun evrenine dahil etme pratiklerine odaklanıyor. Böylece yazarlar, kolektif zekâ ve katılımcı kültür sayesinde ortaya konan bu performansların, transmedyanın temel ilkeleriyle örtüşüğünü vurguluyor.

Sayının beşinci çalışmasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden Burcu Yıldırım ve İ. Emre Kavut, sinemanın felsefi açılımlarının mekânsal öğeler aracılığıyla somutlaştığı önermesinden yola çıkıyor. *Metaverse* mimarisinin günümüzdeki *metaverse* olgusuyla bağıni çözümlmek için *The Animatrix – The Second Renaissance I-II* bölümlerini inceliyor ve filmik metinde sunulan öngörülerin sinemanın bilimsel değerini vurguladığını savunuyor. Böylece insan – yapay zekâ ilişkisinin geleceğine dönük olarak anlatıların, çok katmanlı yapıları ve felsefi arka planları sayesinde, tekniğin olanaklarının gelişimine dair isabetli fikirler edinmemizi sağladığı hatırlatılıyor.

Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden Demet Albayrak ve Funda Kurak Açıcı'nın hazırladığı, sayının altıncı çalışması, yeni medya sanatının dinamik niteliğini gözeterek hareketli bir dijital veri heykeli olan *Datamonolith* ile eserin çıkış noktasını oluşturan Göbeklitepe'nin ilişkisini sorguluyor. Alanyazından süzölen teorik tartışmaların yanı sıra sormaca tekniğine başvurulmuş çalışmada yazarlar, fiziksel – dijital deneyim ayırımına dair şemsiye bir terim olarak yeni medya aracılığıyla gündelik yaşamlarımızın biçimlenmesi üzerinden yanıt arıyor. Bir taraftan fiziksel mekânın dönüştüğünü, öte taraftan dijital(leşen) eserin ontolojik açılımları karşısında geleneksel olana "bağlılığın" sürdüğünü aktarıyor.

Sayının yedinci ve son çalışması, Trabzon Üniversitesi'nden Adil Küçükosman ve İlkyay Canan Okkalı tarafından hazırlandı. Genel çerçevede dijital dönüşümün, özel olarak ise sosyal medyanın, sanat alanına yansımalarının incelendiği çalışmada yazarlar, dijital sanatın, bir bütün olarak sanatsal pratiklerin toplumsallaşmasına sağladığı katkıyı tartışıyor. Bunu yaparken dijitalleşmenin esere dair üretim ve diğer deneyimleri dönüştürmesinin yanı sıra yer, zaman ve maddi tüketim sınırlılıklarını azalttığını vurguluyor. Böylece kullanım alanı

genişleyen yeni medya ortamlarının hem sosyalleştirici bir işlev taşıdığının hem de sanatın maliyeti dūřuk biçimde yaygınlaşmasına olanak sağladığının altını çiziyor.

Dijitalleşme özel sayısı ARTS için iki yeniliğin hayata geçirildiği bir yön de taşıyor. Bunlardan ilki, sayıların içeriğini oluşturan çalışmaların yayımlanması sürecinde erken görünüm sisteminin hayata geçirilmesi. İkincisi, fark edileceği üzere, derginin görsel tasarımında yapılan değişiklik. Ulusal ve uluslararası standartları ve eğilimleri gözeterek okuyucuya kolaylık sağlayacak bir tasarım tercihinde bulunma gayretiyle çalıştık, olumlu karşılık bulmasını umarız. Bir sonraki görüşmemiz, karşılamakta olduğumuz yeni yılın ikinci ayında çıkacak periyodik sayı aracılığıyla olacak. O zamana kadar sağlık ve keyif dilerim.